

پیشگامه باقر اعظم

معنویت بی ستانمان

تأملے نامہ سناختے بر معنویت گرایے جدید
و چرایے گریس به آن در ایران

• دگر صدیقہ رمضانی

(پڑوہش، روزہ مکده مطالعات فناوری)

سرشناسه : رمضانی، صدیقه، ۱۳۶۱-
 عنوان و نام پدیدآور : معنویت بی سامان؛ تأملی جامعه‌شناختی بر معنویت‌گرایی جدید و چرایی
 گرایش به آن در ایران / صدیقه رمضانی؛ ویراستار ابوالقاسم عاشوری.
 مشخصات نشر : تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، پژوهشکده باقرالعلوم (ع)، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۲۴۰ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۹۷-۰۵-۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع : معنویت
 موضوع : Spirituality
 موضوع : معنویت -- ایران
 موضوع : Spirituality -- Iran
 موضوع : تجدد
 موضوع : Modernity*
 شناسه افزوده : عاشوری، ابوالقاسم، ۱۳۵۴-، ویراستار
 شناسه افزوده : سازمان تبلیغات اسلامی. پژوهشکده باقرالعلوم (ع)
 ردی بندی کنگره : BL۶۲۴
 ه. بندی دیوبی : ۲۰۴
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۷۱۲۴۷۰

عنوان: معنویت بی سامان
 تألیف: صدیقه رمضانی
 ناشر: پژوهشکده باقرالعلوم
 به کوشش: عظیم عابدینی
 مدیر تولید: سید جدال - بن زمین العبادی
 چاپ: طه
 نوبت و سال چاپ: دل / ۱۳۹۸
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۹۷-۰۵-۰

مرکز بخش: قم، بلوار نیایش، جنب مصلی قدس، پژوهشکده باقرالعلوم

تلفن ۰۲۵-۳۷۸۳۷۳۰۸

خرید اینترنتی www.rbo.ir

www.rbo.ir

پورتال اطلاع رسانی پژوهشکده باقرالعلوم

ن لکس با کتابخانه

کتابخانه و اسناد ملی ایران - تهران

کتابخانه و اسناد ملی ایران - تهران

www.ketab.ir

معنویت بی سامان	عنوان:
صدیقه رمضان	تالیف:
پژوهشکده باقرالعلوم علیه	ناشر:
عظیم عابدینی	ارزیاب علمی:
قدس	چاپ:
اول / ۱۳۹۸	نوبت و سال چاپ:
۱۰۰۰ نسخه	شمارگان:
۹۷۸-۶۲۲-۶۵۹۷-۰۵-۰	شابک:

فهرست

۷	سخن پژوهشگرده
۹	پیش‌گفتار
۱۳	مقدمه
۱۹	فصل اول: معنویت‌گرایی جدید در عالم نظر
۱۹	معنای معنویت و معنویت‌گرایی جدید
۲۵	ابعاد معنویت‌گرایی جدید
۲۷	چرایی گرایش به معنویت‌گرایی جدید
۳۳	گونه‌شناسی معنویت‌گرایان جدید
۴۵	فصل دوم: گفت‌وگو با معنویت‌گرایان جدید ایرانی
۴۸	نشانه‌های گرایش به معنویت‌گرایی جدید
۴۹	گرایش معرفتی؛ از باوری تازه تا غایتی نو برای زندگی
۸۱	گرایش روانی؛ از بهزیستی روانی تا پی‌جویی حسی غریب
۹۵	گرایش عملی؛ از استفاده ابزاری تا جست‌وجوی آرزوهای دور از دسترس
۱۰۲	زمینه‌های گرایش به معنویت‌گرایی جدید
۱۲۹	عوامل گرایش به معنویت‌گرایی جدید

۱۵۹.....	فصل سوم: وضعیت شهر تهران به مثابه مثنی از خروار
۱۶۰.....	ویژگی های نمونه مطالعه شده
۱۶۳.....	بررسی متغیرهای پژوهش
۱۹۴.....	آزمون فرضیه های پژوهش
۲۱۳.....	مدل تبیینی گرایش به معنویت گرایی جدید در ایران
۲۱۳.....	مهمترین نتایج آمار توصیفی
۲۱۷.....	فصل چهارم: بررسی انتقادی روایت های ایرانی
۲۱۷.....	روایت اول: بحران دین سنتی
۲۱۸.....	روایت دوم: بازگشت به سنت
۲۱۹.....	روایت سوم: دهمخاری سوژه
۲۲۴.....	عاطفه گرایی پسامدرن در نقاب عاطفه گرایی ایرانی
۲۳۲.....	ملاحظات انتقادی در باب محبوبت های جدید
۲۳۵.....	سخن پایانی
۲۳۷.....	فهرست منابع و مآخذ

سخن پژوهشکده

نحوه ارتباط و تعامل آدمی با امر متعالی، از مسائل پیش روی انسان امروزی است که در این باره بحث‌ها و گفت‌وگوهای فراوانی شده است. به‌باور برخی اندیشمندان، امروزه جهان در لبه پرتگاه بحران معنا، معنویت قرار دارد و معنویت حقیقی را مدرنیته تهدید می‌کند؛ در دهه‌های اخیر ایران اسلامی، از این عرصه از زوایای مختلف مورد تهاجم بسیار قرار گرفته که از جمله آن‌ها، پیدایش انگ‌ها و انگاره‌های شبه‌معنوی جدید در میان و گروه‌ها مختلف اجتماعی است؛ معنویت‌هایی که به تعبیر مقام معظم رهبری، عرفان‌های کاذب و بدلی و به دنبال سیطره تفکرات انحرافی و دکان‌داری معنوی هستند. از این رو پژوهشکده پیرو اهداف و وظایف اسلامی و انقلابی خود، اقدام به انتشار آثاری که در پی ریشه‌یابی علمی این مسئله بوده‌اند، برآمده است و کتاب حاضر از جمله چنین موارد است.

این کتاب در چهار فصل و با استمداد از مطالعه تجربی و جامعه‌شناختی، درصدد آسیب‌شناسی و معرفی شاخص‌های بومی و دلایل روی‌آوری افراد به معنویت‌گرایی جدید است. از مزایای این اثر، توجه نویسنده به ایجاد تمایز میان معنویت‌گرایی جدید و سایر پدیده‌های مشابه و همچنین ارائه گونه‌شناسی جامعی برای پرداختن به همه انواع آن به جای تمرکز بر گونه‌ای خاص است. بررسی انتقادی مهم‌ترین روایت‌های ایرانی در تبیین گرایش به معنویت‌گرایی جدید، از بخش‌های دیگر کتاب است. توجه به

ویژگی های بومی این پدیده در زمینه فرهنگی، اجتماعی جامعه ایرانی و ارائه مجموعه ای انتقادی و گران بها، از داده های کمی و قابل بهره برداری در مقاصد مختلف فرهنگی دینی، در خصوص میزان شیوع و دلایل روی آوری به شبه معنویت ها، از دیگر مزایای این اثر است که جای خالی آن در کارنامه نشر حوزه دین و معنویت به شدت احساس می شد. این بررسی با کمک نتایج پژوهشی میدانی، و نه نقد و مواجهه صرفاً نظری، انجام پذیرفته است؛ بنابراین می تواند راهگشای فرهیختگان و مبلغان باشد؛ از این رو مطالعه آن به پژوهشگران و سیاست گذاران دینی و فرهنگی این حوزه که در جست و جوی داده های عینی قابل اتکا برای سیاست های کارآمد و بصیرت افزا هستند، توصیه می گردد.

پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام که به منظور گفتمان سازی و ترویج علوم و معارف الهی، و افزایش آگاهی عامه نسبت به دیدگاه های متعارض آن در مسیر نشر آثار قدم برمی دارد؛ پیشاپیش از انتقادهای و پیشنهادهای علمی صاحب نظران محترم استقبال می کند.

در پایان لازم می دانیم از ریاست محترم سازمان تبلیغات اسلامی، جناب حجت الاسلام والمسلمین محمد قمی، به پاس شتیبانی ها و دیدگاه های کارشناسانه ایشان، قدردانی و تشکر کنیم.

پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام